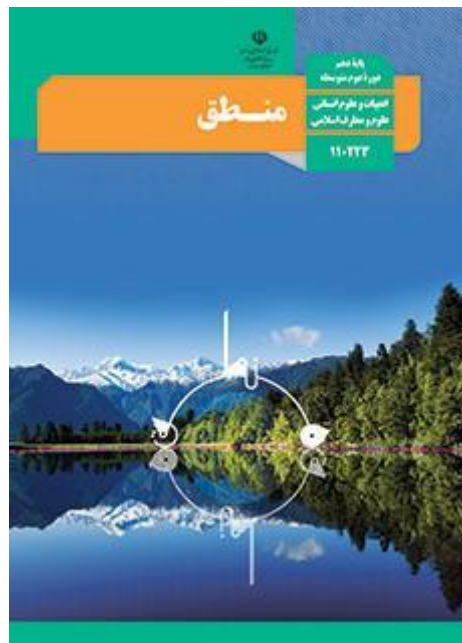

« به نام حق »

جزوه جامع منطق پایه دهم انسانی

تهیه و تنظیم: یعقوب ابابکری دبیر فلسفه و منطق

بهمن ۹۹

شامل:

درسنامه

نکات مهم و کلیدی درس

حل کامل تمارین کتاب

تمارین اضافی و پیشنهادی

صفحه	عنوان	فهرست دروس
3	منطق ترازوی اندیشه	درس اول
8	لفظ و معنا	درس دوم
14	مفهوم و مصداق	درس سوم
18	اقسام و شرایط تعریف	درس چهارم
21	اقسام استدلال استقرایی	درس پنجم
25	قضیه حملی	درس ششم
30	احکام قضایا	درس هفتم
38	قیاس اقترانی	درس هشتم
45	قضیه شرطی و قیاس استثنایی	درس نهم
49	سنجشگری در تفکر	درس دهم

« درس اول : منطق ترازوی اندیشه »

1. منطق را تعریف کنید. علمی که در پی جلوگیری از خطای اندیشه است منطق نام دارد.
 2. مغالطه را تعریف کنید. هر گونه نتیجه گیری خطا در اندیشه که به صورت عمدی یا غیر عمدی باشد مغالطه نامیده می شود.
 3. علم منطق بر چه چیزی تاکید دارد؟
آموزش شیوه درست اندیشیدن تا از این طریق خطاهای بی شمار ذهن را تشخیص دهیم
 4. ویژگی های علم منطق را بنویسید.
الف) به دسته بندی و توضیح قواعد ذهن می پردازد
ب) علمی کاربردی است که تبحر و مهارت در آن نیاز به تمرین و ممارست دارد.
ج) دانش منطق ابزاری در خدمت سایر علوم و دانش هاست.
 5. منطق چه کاربردی در زندگی انسان دارد؟
الف) ارزیابی تفکرات و اندیشه های فلسفی
ب) شیوه صحیح تفکر و تصمیم گیری
ج) کمک کردن در تعلیم و تعلم و فریب نخوردن در معاملات
د) کمک به استدلال آوری و تعریف کردن صحیح و متقاعد کردن دیگران
 6. دو بخش اصلی منطق را نام ببرید. تعریف و استدلال
 7. دانش بشر به دو حیطه کلی تقسیم می شود نام ببرید. تصور و تصدیق
 8. منظور از تصور چیست مثال بزنید.
تصور یعنی چیزی را در ذهن آوردن مانند درک ما از خداوند ، درخت و
- نکاتی در مورد تصور:**
1. تصور معمولا یک یا دو کلمه یا یک جمله ناتمام است مانند جنگل های آمازون / لباسی که دیروز خریدم
 2. تصور می تواند در مورد چیزهای واقعی مانند انسان ، سنگ و ... یا امور خیالی مانند سیمرغ ، دیو و ... باشد
 3. در تصور به ارتباط آن با سایر امور کاری نداریم و تنها آن را به ذهن می آوریم.
 9. تصدیق را تعریف کنید و مثال بزنید.
تصدیق به جمله خبری کامل گفته می شود که می توان آن را تایید یا رد کرد
مثال: درختان اکسیژن تولید می کنند / انسان موجود پیچیده ای است.

نکاتی در مورد تصدیق:

1. تصدیق حتما باید جمله خبری باشد بنابراین جملات پرسشی مانند آیا فردا تعطیل است؟ یا تعجبی مثل چه هوای خوبی یا جملات دستوری مثل درست را بخوان و شب از خانه بیرون نرو و تصدیق نیستند.
2. تصدیق باید یک جمله کامل باشد و جمله ناتمام تصور است مانند شهری که فردا خواهم رفت (تصور است)
3. در تصدیق حکم و قضاوت وجود دارد و در آن اوصافی را به چیزی نسبت می دهیم یا از آن سلب می کنیم.
4. تصدیق می تواند شامل جملات نادرست هم باشد مانند انسان بال دارد (یک تصدیق است که رد می کنیم و نادرست است).

تمرین کتاب صفحه 8

از میان موارد زیر تصور و تصدیق را مشخص کنید.

- سیمرغ (تصور) سیمرغ پرنده ای افسانه ای است (تصدیق)
 دانا (تصور) توانا بود هر که دانا بود (تصدیق)

تمرین اضافی

الف) کدام یک از موارد زیر تصور و کدام یک تصدیق است؟

1. مغازه ای که از آن خرید کردم
2. سعدی شاعری توانمند
3. ادیسون مخترع برق بود
4. دانش آموز کلاس اول ابتدایی
5. هوا سرد است
6. لک لک ها
7. دشت های وسیع شمال
8. گندم زگندم بروید جو ز جو

ب) در کدام گزینه تصدیق وجود دارد؟

1. چرا درست را نمی خوانی؟
2. برو کار کن مگو چیست کار
3. هرگز نخورد آب زمینی که بلند است
4. آیا این ماشین شماست؟

ج) در کدام عبارت تصور وجود دارد؟

1. بسیاری از اقوام گذشته دچار بلاهای آسمانی شدند
2. ترافیک بسیار شدید کلان شهر تهران
3. روزگار دو روز است: روزی به سود تو و روزی به زیان تو
4. بوی جوی مولیان آید همی

10. تعریف چیست؟ مثال بزنید

تعریف به معنی روشن ساختن و رفع ابهام از چیزی است. مثال: علم شیمی علمی است که به خواص مواد می پردازد.

نکاتی در مورد تعریف

1. تعریف چیستی را نشان می دهد و در آن از کلماتی مثل : یعنی ، چیست، عبارت است از ، به این معنی است و ... استفاده می شود.
2. در تعریف روش صحیح تعریف کردن بیان می شود و به ما کمک می کند تا از تعریف اشتباه پرهیزیم.

11. استدلال را با مثال تعریف کنید.

استدلال به معنی دلیل آوردن است مانند لباس گرم بپوش چون هوا سرد است.

نکاتی در مورد استدلال

1. استدلال چرایی را نشان می دهد و در آن از کلماتی مانند: چرا، به چه علت یا دلیل و در جواب آن از زیرا ، به این دلیل که یا بنابراین و پس و استفاده می شود.
 2. گاهی کلمات استدلالی از جمله حذف می شود
- مثال: دانش آموز درسش را خوانده است بنابراین قبول می شود. (در اصل جمله این گونه بوده: چون دانش آموز درسش را خوانده است پس قبول می شود)
3. در استدلال روش صحیح استدلال کردن بیان می شود و به ما کمک می کند تا از استدلال اشتباه پرهیز کنیم.

تمرین کتاب صفحه 10

مشخص کنید کدام یک از موارد زیر تعریف و کدام یک استدلال هستند؟

1. چون قاشق چوبی گرما را منتقل نمی کند غذا را با آن هم بزنی دستت نمی سوزد. (استدلال)
2. منطق علمی است که از خطای ذهن جلوگیری می کند. (تعریف)
3. معلم ما در کلاس است پس در خانه اش نیست. (استدلال)
4. ترابری یعنی حمل و نقل کالا یا مسافر از جایی به جایی دیگر. (تعریف)

تمرین اضافی

الف) تعیین کنید کدام مورد تعریف و کدام یک استدلال هستند؟

1. نبی یعنی پیامبر (.....)

2. غذاهای گرم بخور زیرا ویروس را از بین می برد. (.....)
3. کرونا شایع شده است دستهای را مرتب شستو بده. (.....)
4. مسجد مکانی است که در آن به عبادت خداوند می پردازند. (.....)
5. در شش ماه اول سال بعلت صرفه جویی در انرژی و برق ساعت عقب کشیده می شود. (.....)
6. سرو چمان میل چرا میل چمن نمی کند؟ (.....)
7. پیر شده ای و دیگر نمی توانی این سنگ را بلند کنی. (.....)
8. ققنوس پرنده ای افسانه ای است که در قصه ها آمده است. (.....)

ب) در کدام گزینه استدلال وجود ندارد؟

1. مهارت نداری و قادر نیستی ماشین را داخل بیاوری
2. مدارس تهران به دلیل آلودگی هوا تعطیل شد
3. تو زیاد تلاش می کنی بنابراین موفق خواهی شد
4. آیا جهان ابتدا و انتهای دارد؟

ج) در کدام گزینه تعریف وجود ندارد؟

1. فلسفه مضاف به هر یک از شاخه های فلسفه گفته می شود
2. آزرک به معنی رنگ آبی است
3. علم دارای رشته های فراوانی است
4. علت آن چیزی است که به معلول وجود میدهد

فعالیت تکمیلی صفحه 10

1. جملاتی که با چیست پایان می پذیرند و جملاتی که با چرا آغاز می شوند با کدام یک از دو مبحث اصلی منطق ارتباط دارند؟ تعریف - استدلال
2. از میان موارد زیر تصویرها و تصدیق ها را مشخص کنید.

منطق معیار تفکر است (تصدیق)	منطق (تصور)
تصدیق بخشی از علم است (تصدیق)	کوه سهند (تصور)
ارتفاعات کوه سهند (تصور)	کوه سهند مرتفع است (تصدیق)

3. اگر ذهن انسان به طور طبیعی بر اساس قواعدی می اندیشد

الف) چه نیازی به خواندن منطق داریم؟

زیرا ذهن انسان همواره در معرض لغزش قرار دارد و معمولا در استدلال های پیچیده یا تعریقی دقیق اصطلاحات خاص دچار اشتباه می شود. با استفاده از علم منطق سریع تر و دقیق تر می توان عوامل لغزش و خطای ذهن را تشخیص داد.

ب) چرا به صرف خواندن کتاب های منطق از خطای ذهن مصون نمی مانیم؟

آموختن منطق مانند دوچرخه سواری است که باید به صورت عملی فراگرفته شود و خواندن دستوالعمل های نظری فرد را تبدیل به دوچرخه سوار ماهر نمی کند یعنی منطق را باید به صورت عملی و کاربردی و با تمرین زیاد در زندگی پیاده کرد.

نکات مهم درس

1. مغالطات همچون بیماری هایی هستند که باید از دچار شدن به آن ها بر حذر بود.
2. در علم منطق همراه با بیان قوانین حاکم بر ذهن روش های جلوگیری از مغالطات را بیان می کنند.
3. ذهن انسان به طور طبیعی بر اساس قواعدی می اندیشد.
4. تعریف و استدلال دو بخش اصلی منطق هستند.
5. در تصدیقات حکم و قضاوت وجود دارد.
6. به کمک تعریف از تصوره های معلوم به شناخت تصوره های مجهول می رسیم.
7. به کمک استدلال از تصدیق های معلوم به کشف تصدیق های مجهول دست می یابیم.
8. تعریف بیانگر چیستی و استدلال نشان دهنده ی چرایی می باشد.
9. وظیفه منطق جلوگیری از خطای اندیشه است.
10. تاکید منطق بر آموزش شیوه درست اندیشیدن است.
11. منطق دانان قواعد طبیعی ذهن را کشف و به صورت علم منطق در اختیار ما قرار می دهند.
12. دانش بشر به دو حیطه کلی به نام تصور و تصدیق تقسیم می شود.

«پایان درس اول»